

V Praze dne 9. 4. 2022
Č. j.: MPSV-2022/56987-750/1

Vážená paní doktoro,

odbor nepojistných sociálních a rodinných dávek Ministerstva práce a sociálních věcí obdržel Vaše e-mailové podání, ve kterém se dotazujete na možnou pomoc Vaší klientce, která je české národnosti, byla 11 let vdaná na Ukrajině, ze které nyní uprchla, je těžce nemocná, pobírala invalidní důchod a období příspěvku na péči. Nyní se ocitla v Ostravě zcela bez prostředků.

V podání narážíte na skutečnost propadu sociálním systémem u osob v podobné situaci. Pokud narážíte na problém „pobytové podmínky“, tak je možné konstatovat, že základní podmínkou čerpání speciální dávkové pomoci pro uprchlíky z Ukrajiny (Humanitární dávka) je držitelství speciálního pobytového povolení, tzv. dočasné ochrany. Pokud tedy Vaše klientka toto „pobytové povolení“ nemá, nemůže být příjemcem Humanitární dávky. Důvody neudělení tohoto typu pobytového oprávnění nejsou Ministerstvu práce a sociálních věcí známy, neboť problematika udělování všech pobytových oprávnění spadá do gesce Ministerstva vnitra. Lze se pouze domnívat, že důvodem mohly být takové skutečnosti, jako fakt české národnosti, resp. českého občanství Vaší klientky s tím, že tzv. dočasná ochrana se uděluje „pouze“ cizincům, specificky pak osobám s trvalým pobytem na území Ukrajiny.

Pro možnost čerpání nepojistných sociálních dávek, které upravují vnitrostátní předpisy (zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek pro osoby se zdravotním postižením), je nutné splnit základní podmínku, kterou je podmínka trvalého pobytu na území České republiky. Pro některé dávky je za trvalý pobyt považován rovněž pobyt na základě různých speciálních pobytových oprávnění (obvykle spojených s pracovním povolením), popř. pobyt osob, na základě nejrůznějších mezinárodních právních norem (přímo aplikovatelné předpisy EU, mezinárodní smlouvy, např. Evropská sociální charta). Zároveň také platí např. u příspěvku na bydlení možnost využití institutu prominutí podmínky trvalého pobytu.

V podání uvádíte, že Vaše klientka je osobou, která je české národnosti. Je skutečností, že národnost není pro účely nepojistných sociálních dávek považována za skutečnost rozhodnou. Rozhodnou skutečností, a tedy i podmínkou nároku je, jak je výše uvedeno, podmínka trvalého pobytu a bydliště na území České republiky. Pokud tedy Vaše klientka má trvalý pobyt na území České republiky, který je např. u občanů České republiky narozených na území České republiky dán místem trvalého pobytu matky, (který se např. odstěhováním z důvodu sňatku neruší), je možné požádat o jednotlivé dávky v rámci výše uvedených právních předpisů.

Vzhledem k tomu, že se v podání zmiňujete o zprostředkování žádostí o dávky pomoci v hmotné nouzi, včetně mimořádné okamžité pomoci, lze předpokládat, že podmínka trvalého pobytu je u Vaší klientky splněna. Právě dávky pomoci v hmotné nouzi

představují systém pomoci, který je určen pro situace, kdy osoba nemůže pokrýt náklady na zajištění základních životních podmínek vlastními silami. Zejména jednorázová dávka pomoci v hmotné nouzi je určena pro ty případy, kdy žadatel potřebuje tuto pomoc bezodkladně. Úřad práce ČR vyřizuje žádosti o tuto dávku operativně tak, aby splnila svůj účel a v případě, že žadatel zákonné podmínky splní a doloží veškeré rozhodné skutečnosti, vyplácí dávku v řádu dnů. Ne vždy je to ale možné, např. když si Úřad práce ČR musí vyžádat doplnění některých skutečností, které musí žadatel osvědčit. Pokud se dále jedná o ostatní nepojistné dávky, jako jsou např. opakující se dávky pomoci v hmotné nouzi, příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, popř. dávky státní sociální podpory či příspěvek na péči, rozhoduje Úřad práce ČR také, pokud je to možné, bezodkladně, za dodržení zákonných lhůt stanovených pro vydání rozhodnutí, tj. rozhodne obvykle ve lhůtě do 30 dnů, nejedná-li se o zvlášť složitý případ.

Vážená paní doktoro, věříme, že se nám podařilo blíže vysvětlit problematiku možného poskytnutí podpory Vaší klientce a věříme, že se jí podaří ve spolupráci s pracovníky Úřadu práce ČR obtížnou životní situaci vyřešit.

S pozdravem

Mgr. Kateřina Jirková, v.r.

Vážená paní
JUDr. Iveta Krutová
 iveta.krutova@obcanskeporadny.cz